

Organizacja i funkcjonowanie polskich gmin uzdrowiskowych

dr Paulina Łazutka-Gawęda,

Dyrektor Generalny Stowarzyszenia Edukacji Administracji Publicznej

Wprowadzenie

Gminy uzdrowiskowe to zgodnie z art. 38 ustawy o samorządzie gminnym¹ tzw. gminy posiadające pewne odrębności ustrojowe, które wykonują zadania o szczególnym charakterze. W obowiązującym stanie prawnym mamy dwa rodzaje gmin wykonujących zadania o szczególnym charakterze. Pierwszym z nich są właśnie gminy uzdrowiskowe, drugim natomiast jest miasto stołeczne Warszawa². Uniwersalną podstawą prawną funkcjonowania gmin uzdrowiskowych jest ustawa o samorządzie gminnym, natomiast szczegółowe zasady istnienia i działania takich gmin określa ustawa o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych³ oraz akty wykonawcze do niej. Celem niniejszego opracowania jest przedstawienie wraz z krótką charakterystyką cech charakterystycznych gmin uzdrowiskowych.

1. Nadanie statusu uzdrowiska lub gminy uzdrowiskowej i jego utrata

Zgodnie z ustawą o uzdrowiskach, gmina uzdrowiskowa to gmina, której obszarowi lub jego części został nadany w trybie wskazanym w ustawie status uzdrowiska. Posia-

danie statusu uzdrowiska jest podstawowym elementem odróżniającym tzw. gminy zwykle od gmin uzdrowiskowych. Zasady nadawania takiego statusu określa rozdział 5 ustawy o uzdrowiskach. Zgodnie z art. 34 ustawy, status uzdrowiska może być nadany obszarowi, który spełnia łącznie następujące warunki: posiada złoża naturalnych surowców leczniczych o potwierdzonych właściwościach leczniczych na zasadach określonych w ustawie; posiada klimat o właściwościach leczniczych potwierdzonych na zasadach określonych w ustawie; na jego obszarze znajdują się zakłady lecznictwa uzdrowiskowego i urzędnictwa lecznictwa uzdrowiskowego, przygotowane do prowadzenia lecznictwa uzdrowiskowego; spełnia określone w przepisach o ochronie środowiska wymagania w stosunku do środowiska oraz posiada infrastrukturę techniczną w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej, w zakresie transportu zbiorowego, a także prowadzi gospodarkę odpadami.

Przedstawiony katalog ustawowy ma charakter zamknięty, co oznacza, że tylko ta gmina, która spełnia wszystkie warunki z art. 34 ust. 1 pkt. 1-5 może uzyskać status uzdrowiska lub obszaru ochrony uzdrowiskowej. Co istotne, jak podkreśla się w literaturze⁴, nie wszystkie wymogi z art. 34 są odpowiednio transparentne. Warunki sformułowane w art. 34 ust. 1 pkt. 1 i 3 ustawy o uzdrowiskach co do zasady nie budzą wątpliwości co do swojej treści, natomiast wymogi z pkt. 2, 4 i 5 nie są sformułowane dostatecznie precyzyjnie. Jako przykład można podać zastrzeżenia, co do właściwego rozumienia określenia

1 Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, tekst jedn. Dz. U. z 2020 r., poz. Dalej u.s.g.

2 Ustawa z dnia 15 marca 2002 r. o ustroju miasta stołecznego Warszawy, tekst jedn. Dz. U. z 2018 r., poz. 1817.

3 Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych, tekst jedn. Dz. U. z 2020 r., poz. 1662. Dalej ustawa o uzdrowiskach.

4 J. Golba, Ustawa o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach oraz o gminach uzdrowiskowych – potrzeba zmian, „Samorząd Terytorialny” 2018, Nr 9, s. 53-71.

„klimat o właściwościach leczniczych”, bowiem brak jest, pomimo szeregu parametrów wskazanych w rozporządzeniu wykonawczym do ustawy⁵, konkretnych, wymiernych i obiektywnych kryteriów oceny tego sformułowania⁶. Dodatkowo nauka nie jest w stanie udowodnić, że klimat samodzielnie leczy określone dolegliwości, co najwyżej dowodzi, iż klimat o określonych właściwościach sprzyja leczeniu, ale może też pozostawać obojętny na zdrowie człowieka lub też wpływać na niego negatywnie⁷.

Każda gmina, która chce uzyskać status uzdrowiska lub obszaru ochrony uzdrowiskowej na wstępie występuje do ministra właściwego do spraw zdrowia o potwierdzenie spełnienia warunków koniecznych do nadania statusu uzdrowiska lub obszaru ochrony uzdrowiskowej. Występując o takie potwierdzenie gmina musi posiadać dwa dokumenty. Po pierwsze, jest to tzw. świadectwo potwierdzające właściwości lecznicze naturalnych surowców leczniczych i właściwości lecznicze klimatu oraz po drugie, operat uzdrowiskowy.

Świadectwo potwierdzające właściwości lecznicze naturalnych surowców leczniczych i właściwości lecznicze klimatu wydaje na wniosek zainteresowanej gminy jednostka uprawniona, którą może być w szczególności szkoła wyższa, jednostka badawczo-rozwojowa, placówka naukowa Państwowej Akademii Nauk. Świadectwo wydawane jest na podstawie udokumentowanych badań potwierdzających te właściwości oraz wykluczających negatywne oddziaływanie na organizm ludzki. Operat uzdrowiskowy jest natomiast przygotowywany przez zainteresowaną gminę w celu określenia możliwości prowadzenia na jej obszarze lecznictwa uzdrowiskowego, a świadectwo potwierdzające właściwości lecznicze naturalnych surowców leczniczych i właściwości lecznicze klimatu jest jego nieodłączną częścią. Operat składa się z części opisowej i graficznej. Część opisowa sporządzana jest również w formie elektronicznej. Zgodnie z ustawą⁸ powinna ona uwzględniać w szczególności:

1. nazwę gminy;
2. określenie obszaru, który będzie objęty wystąpieniem o nadanie statusu uzdrowiska albo obszaru

ochrony uzdrowiskowej;

3. opis zagospodarowania przestrzennego takiego obszaru, z uwzględnieniem powierzchni i granic stref ochrony uzdrowiskowej, dokładnych danych o lokalizacji i stanie infrastruktury technicznej, w tym komunikacyjnej, oraz prowadzonych robotach budowlanych dotyczących tej infrastruktury, a także terenów przeznaczonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego lub studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy pod lecznictwo uzdrowiskowe oraz działalność rekreacyjno-wypoczynkową i działalność gospodarczą
4. określenie projektowanych stref ochrony uzdrowiskowej wraz z określeniem koniecznych do zachowania terenów zieleni i terenów biologicznie czynnych;
5. opis właściwości leczniczych naturalnych surowców leczniczych i właściwości leczniczych klimatu na obszarze, który będzie objęty wystąpieniem o nadanie statusu uzdrowiska lub obszaru ochrony uzdrowiskowej;
6. świadectwa potwierdzające właściwości lecznicze naturalnych surowców leczniczych i właściwości lecznicze klimatu;
7. informacje na temat działających zakładów lecznictwa uzdrowiskowego oraz urządzeń lecznictwa uzdrowiskowego lub dane o planach w tym zakresie;
8. wskazanie kierunków leczniczych i przeciwwskazań dla przyszłego uzdrowiska;
9. opis istniejących obszarów i terenów górniczych ze wskazaniem ich wyznaczonych granic lub projektowanego położenia, nazwy kopaliny głównej oraz towarzyszącej;
10. informacje o ujęciach wody, sieci wodno-kanalizacyjnej, oczyszczalniach ścieków, gospodarce odpadami oraz mogących wystąpić zagrożeniach ekologicznych;
11. informacje o stanie czystości powietrza oraz natężeniu hałasu;
12. datę sporządzenia i podpis wójta (burmistrza, prezydenta miasta).

Katalog ustawowy, choć rozbudowany, to jednak nie ma charakteru zamkniętego. Wyliczenie ustawowe poprzedzone jest zwrotem „w szczególności”, co oznacza, że gmina opracowując operat uzdrowiskowy może zawrzeć w nim również wszelkie inne dane i informacje, które w jej opinii mają lub też mogą mieć wpływ na przyznanie jej statusu uzdrowiska lub obszaru ochrony uzdrowiskowej.

5 Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 13 kwietnia 2006 r. w sprawie zakresu badań niezbędnych do ustalenia właściwości leczniczych naturalnych surowców leczniczych i właściwości leczniczych klimatu, kryteriów ich oceny oraz wzoru świadectwa potwierdzającego te właściwości, tekst jedn. Dz. U. z 2018 r., poz. 605.

6 M. Kuchcik, K. Błażejczyk, J. Szymdt, P. Milewski, A. Błażejczyk, J. Baranowski, Potencjał leczniczy klimatu Polski, Warszawa 2013. Autorzy w rozdziale 10 opracowania proponują nowe sposoby weryfikacji norm klimatycznych stawianych miejscowościom uzdrowiskowym.

7 J. Golba, Ustawa o lecznictwie uzdrowiskowym..., s. 56.

8 Art. 39 ust. 4 ustawy o uzdrowiskach.

Część graficzna operatu uzdrowiskowego obejmuje mapy obszaru, któremu ma być nadany status uzdrowiska albo status obszaru ochrony uzdrowiskowej, z wyszczególnieniem planowanych stref ochrony uzdrowiskowej oraz graficznym przedstawieniem informacji z części opisowej⁹.

Opracowany operat uzdrowiskowy przesyłany jest do ministra właściwego do spraw zdrowia, który następnie po jego wnikliwej analizie potwierdza spełnienie warunków koniecznych do nadania statusu uzdrowiska albo obszaru ochrony uzdrowiskowej. Potwierdzenie spełnienia tych warunków następuje w drodze decyzji administracyjnej, w której to minister określa kierunki lecznicze dla danego uzdrowiska. Ustalenie kierunków leczniczych następuje w oparciu o: świadectwo potwierdzające właściwości lecznicze naturalnych surowców leczniczych i właściwości lecznicze klimatu; opinię krajowego konsultanta do spraw balneologii i medycyny fizykalnej w zakresie skuteczności leczenia uzdrowiskowego albo rehabilitacji uzdrowiskowej w danym kierunku leczniczym; informacje o kwalifikacjach pracowników na poszczególnych rodzajach stanowisk związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych oraz informacje o rodzajach zakładów lecznictwa uzdrowiskowego w danym uzdrowisku.

Po potwierdzeniu przez ministra właściwego do spraw zdrowia spełnienia przez dany obszar warunków właściwych do uzyskania statusu uzdrowiska lub obszaru ochrony uzdrowiskowej, występuje on do Rady Ministrów z wnioskiem o nadanie temu obszarowi statusu uzdrowiska albo statusu obszaru ochrony uzdrowiskowej. Rada Ministrów nadaje taki status w drodze rozporządzenia określając w nim: nazwę uzdrowiska albo nazwę obszaru ochrony uzdrowiskowej oraz granice obszaru uzdrowiska albo obszaru ochrony uzdrowiskowej wraz z uwzględnieniem właściwości leczniczych występujących na tym obszarze naturalnych surowców leczniczych i właściwości leczniczych klimatu.

Po stronie każdej gminy, która uzyskała w opisanej powyżej procedurze status uzdrowiska albo status obszaru ochrony uzdrowiskowej, powstają nowe obowiązki. Po pierwsze gmina taka musi w terminie 30 dni od dnia wejścia w życie rozporządzenia w sprawie nadania jej obszarowi statusu uzdrowiska lub statusu obszaru ochrony uzdrowiskowej, uchwalić odpowiednio statut uzdrowiska, bądź też statut obszaru ochrony uzdrowiskowej. Ustawa o uzdrowiskach wskazuje na przykładowy katalog postanowień, które musi taki statut zawierać. Wśród jego obowiązkowych elementów znajdują się rozstrzygnięcia w sprawie: nazwy uzdrowiska albo obszaru ochrony uzdrowiskowej wraz z określeniem granic; określenia po-

wierzchni obszaru uzdrowiska wraz z opisem stref ochronny uzdrowiskowej¹⁰; przepisów mających na celu ochronę funkcji leczniczych w uzdrowiskach; opisu właściwości naturalnych surowców leczniczych występujących na terenie uzdrowiska albo obszaru ochrony uzdrowiskowej i właściwości leczniczych klimatu. Statut musi zawierać ponadto część graficzną określającą strefy ochrony uzdrowiskowej oraz granice obszaru i terenu górniczego. Dodatkowym elementem statutu może być też wykaz zakładów lecznictwa uzdrowiskowego i urzędzeń lecznictwa uzdrowiskowego oraz kierunków leczniczych ustalonych przez ministra właściwego do spraw zdrowia.

Drugim obowiązkiem po stronie gminy, która uzyskała status uzdrowiska lub obszaru ochrony uzdrowiskowej, jest sporządzanie nie rzadziej niż raz na 10 lat operatu uzdrowiskowego i przekazywanie go do ministra właściwego do spraw zdrowia w celu potwierdzenia spełnienia przez dany obszar lub jego część wymagań określonych w ustawie. W sytuacji, gdy minister dopatry się w oparciu o przedstawiony operat nieprawidłowości, wyznacza dla gminy okres nie dłuższy niż 5 lat na ich usunięcie. W przypadku nieusunięcia tych nieprawidłowości minister właściwy do spraw zdrowia występuje do Rady Ministrów z wnioskiem o pozbawienie danej gminy statusu uzdrowiska lub obszaru ochrony uzdrowiskowej.

2. Zadania gminy uzdrowiskowej

Gmina uzdrowiskowa to gmina o szczególnym charakterze również z powodu zakresu zadań, które wykonuje. Gmina „zwykła” zobowiązana jest to wykonywania zadań publicznych wskazanych w art. 7 ust. 1 u.s.g. Są to tzw.

¹⁰ Ustawa o uzdrowiskach określa trzy strefy ochrony uzdrowiskowej wraz z obowiązującymi na ich obszarze zakazami i ograniczeniami. Najbardziej restrykcyjna jest strefa „A”, dla której procentowy udział terenów zieleni wynosi nie mniej niż 65%. Na obszarze tym są zlokalizowane lub też planowane zakłady lecznictwa uzdrowiskowego i urzędzenia lecznictwa uzdrowiskowego, a także inne obiekty służące lecznictwu uzdrowiskowemu lub obsłudze pacjenta lub turysty w zakresie nieutrudniającym funkcjonowania lecznictwa uzdrowiskowego, w szczególności pensjonaty, restauracje i kawiarnie. Procentowy udział terenów zieleni w strefie „B” wynosi nie mniej niż 50%. Obszar ten przylega do strefy „A”, stanowi jej otoczenie i przeznaczony jest dla niemających negatywnego wpływu na właściwości lecznicze uzdrowiska lub obszaru ochrony uzdrowiskowej oraz nieuciążliwych dla pacjentów, obiektów usługowych, turystycznych, w tym hoteli, rekreacyjnych, sportowych i komunalnych, budownictwa mieszkaniowego oraz innych związanych z zaspokajaniem potrzeb osób przebywających na tym obszarze lub objęty granicami parku narodowego lub rezerwatu przyrody albo jest lasem, morzem lub jeziorem. W strefie „C” procentowy udział terenów biologicznie czynnych wynosi nie mniej niż 45%. Strefa ta obejmuje obszar przyległy do strefy „B” i stanowiący jej otoczenie oraz obszar mający wpływ na zachowanie walorów krajobrazowych, klimatycznych oraz ochronę złóż naturalnych surowców leczniczych.

⁹ Dotyczy to graficznego przedstawienia danych z pkt.: 3, 4, 7, 9 i 10.

zadania własne, jednak ich katalog ustawowy nie jest katalogiem zamkniętym, bowiem zgodnie z konstytucyjną klauzulą generalną (art. 164 ust. 3 Konstytucji RP¹¹) gmina wykonuje wszystkie zadania samorządu terytorialnego nie zastrzeżone dla innych jednostek samorządu terytorialnego. Gmina uzdrowska natomiast zgodnie z art. 38 u.s.g. wykonuje zadania o szczególnym charakterze, wskazane w ustawie o uzdrowskach. Do katalogu tych zadań zalicza się zadania związane z zachowaniem funkcji leczniczych uzdrowska w zakresie: gospodarki terenami, z uwzględnieniem potrzeb lecznictwa uzdrowskiego, ochrony złóż naturalnych surowców leczniczych oraz budowy lub innych czynności zabronionych w poszczególnych strefach ochrony uzdrowskowej; ochrony warunków naturalnych uzdrowska lub obszaru ochrony uzdrowskowej oraz spełniania wymagań w zakresie dopuszczalnych norm zanieczyszczeń powietrza, natężenia hałasu, odprowadzania ścieków wód lub do ziemi, gospodarki odpadami, emisji pól elektromagnetycznych; tworzenia warunków do funkcjonowania zakładów i urządzeń lecznictwa uzdrowskiego oraz rozwoju infrastruktury komunalnej w celu zaspokajania potrzeb osób przebywających w gminie w celu leczenia uzdrowskiego; tworzenia i ulepszania infrastruktury komunalnej i technicznej przeznaczonej dla uzdrowska lub obszarów ochrony uzdrowskowej.

Gminy uzdrowskie zobowiązane są zatem do wykonywania wszystkich zadań własnych z art. 7 ust. 1 u.s.g. oraz zadań szczególnych (uzdrowskowych) przewidzianych w ustawie o uzdrowskach. Zarówno zadania z gminnej ustawy samorządowej, jak i te z ustawy o uzdrowskach, gminy uzdrowskie wykonują w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność. Charakter tych zadań jest obowiązkowy, co oznacza, że gmina, która uzyskała status uzdrowska lub status obszaru ochrony uzdrowskowej, nie może odmówić ich realizacji, a niewykonywanie przez nią tych zadań będzie traktowane jako działanie niezgodne z zasadą legalności.

3. Komisja uzdrowskowa

W gminie uzdrowskiej oraz w gminie posiadającej status obszaru ochrony uzdrowskowej rada gminy musi powołać stałą komisję uzdrowskową. Komisja ta ma charakter opiniodawczo-doradczy dla rady gminy w sprawach dotyczących uzdrowska lub obszaru ochrony uzdrowskowej. Zarówno przedmiot działania komisji, jak też jej skład osobowy określa rada gminy, przy czym ustawa o uzdrowskach wskazuje na przykładowy katalog zadań powierzonych komisji uzdrowskowej. Do katalogu tego

11 Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.

należy opiniowanie: projektu operatu uzdrowskowego; projektu statutu uzdrowska lub statutu obszaru ochrony uzdrowskowej; projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obejmujących tereny wchodzące w skład stref ochrony uzdrowskowej; gminnych programów ochrony środowiska oraz projektów programów zamierzeń inwestycyjnych gminy dotyczących obszaru uzdrowska oraz obszaru ochrony uzdrowskowej.

Powołanie komisji uzdrowskowej powinno nastąpić przed uchwaleniem przez radę gminy statutu uzdrowska lub statutu obszaru ochrony uzdrowskowej, tak, aby komisja miała możliwość zaopiniowania projektu statutu i włączenia się w kształtowanie jego ostatecznej treści.

4. Opłata i dotacja uzdrowskowa

Gminy uzdrowskie w związku z koniecznością szczególnego dbania o stan środowiska oraz całej infrastruktury uzdrowskowej, mają prawo do pobierania opłaty uzdrowskowej. Wpływy z tej opłaty stanowią dochód budżetu gminy. Opłata uzdrowskowa jest formą opodatkowania osób fizycznych przebywających w miejscowościach o ściśle określonych przez ustawodawcę walorach. Pobierana jest ona od osób przebywających dłużej niż dobę w celach zdrowotnych, turystycznych, wypoczynkowych lub szkoleniowych w miejscowościach znajdujących się na obszarach, którym nadano status uzdrowska lub status obszaru ochrony uzdrowskowej¹². Dobowa stawka opłaty uzdrowskowej w 2020 r. wynosi 4,48 zł¹³, natomiast w roku 2021 nastąpi jej wzrost do 4,66 zł¹⁴.

Zgodnie z ustawą o podatkach i opłatach lokalnych¹⁵ nie wszystkie osoby fizyczne muszą uiszczać opłatę uzdrowskową. Opłaty uzdrowskowej nie pobiera się: pod warunkiem wzajemności, od członków personelu przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych oraz innych osób zrównanych z nimi na podstawie ustaw, umów lub zwyczajów międzynarodowych, jeżeli nie są obywatelami polskimi i nie mają miejsca pobytu stałego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej; od osób przebywających w szpitalach; od osób niewidomych i ich przewodników; od podatników podatku od nieruchomości z tytułu posiadania domów letniskowych położonych w miejscowości,

12 P. Szcześniak, Opłata uzdrowskowa [w:] A. Hanusz (red.), Źródła finansowania samorządu terytorialnego, Warszawa 2015, s. 268.

13 Obwieszczenie Ministra Finansów z dnia 24 lipca 2019 r. w sprawie górnych granic stawek kwotowych podatków i opłat lokalnych na 2020 r., M.P. 2019, poz. 738.

14 Obwieszczenie Ministra Finansów z dnia 23 lipca 2019 r. w sprawie górnych granic stawek kwotowych podatków i opłat lokalnych na 2020 r., M.P. 2020, poz. 673.

15 Ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych, tekst jedn. Dz. U. z 2019 r., poz. 1170 z późn. zm.

w której pobiera się opłatę uzdrowską oraz od zorganizowanych grup dzieci i młodzieży szkolnej.

Gminom uzdrowskim przysługuje również tzw. dotacja uzdrowska z budżetu państwa na wykonywanie przypisanych im do wykonania zadań. Gminy otrzymują dotację w wysokości równej wpływom z tytułu opłaty uzdrowskiej pobranej w uzdrowsku w roku poprzedzającym rok bazowy. W celu otrzymania dotacji gmina uzdrowska musi złożyć wniosek do właściwego wojewody w terminie do dnia 31 marca roku budżetowego, wykazując roczne wpływy z tytułu opłaty, według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego rok bazowy¹⁶. Tym samym we wniosku gmina powinna wskazać: stawkę opłaty, ustaloną przez radę gminy, obowiązującą w roku poprzedzającym rok bazowy; liczbę osobodni, za które pobrano opłatę oraz wysokość wpływów z tytułu opłaty pobranej w roku poprzedzającym rok bazowy. Wojewoda sprawdza prawidłowość sporządzonych wniosków pod względem rachunkowym oraz formalnym. Kwota dotacji przekazywana jest na rachunek bankowy gminy przez wojewodę do 31 sierpnia roku budżetowego.

5. Nazewnictwo gmin uzdrowskich

Nazewnictwo gmin uzdrowskich jest kolejną cechą charakterystyczną takich gmin. Nazwa ma być elementem wyróżniającym i pozwalającym na identyfikację danej gminy, jako gminy posiadającej status uzdrowska lub obszaru ochrony uzdrowskiej. Ustawa o uzdrowskach dopuszcza możliwość dodawania odpowiednio do nazwy gminy wyrazu „zdrój”, jeżeli podstawą leczenia uzdrowskiego są wody lecznicze lub wyrazu „cieplice” bądź „uzdrowsko termalne”, jeżeli podstawą leczenia uzdrowskiego są wody termalne. Możliwość modyfikacji nazwy gminy ma charakter fakultatywny, co oznacza, że gminy nie muszą modyfikować swojej nazwy ze względu na uzyskanie statusu uzdrowska lub obszaru ochrony uzdrowskiej.

6. Nadzór nad gminami uzdrowskimi

Zgodnie z art. 171 Konstytucji RP nadzór nad gminami sprawowany jest w oparciu o kryterium legalności przez Prezesa Rady Ministrów i wojewodów, a w zakresie spraw finansowych przez regionalne izby obrachunkowe. Konstytucyjny katalog organów nadzoru nad działalnością jednostek samorządu terytorialnego nie jest jednak pełny,

bowiem w przypadku gmin uzdrowskich do organów nadzoru należy zaliczyć także ministra właściwego do spraw zdrowia, a w odniesieniu do lecznictwa uzdrowskiego prowadzonego w zakładach lecznictwa uzdrowskiego utworzonych przez Ministra Obrony Narodowej i ministra właściwego do spraw wewnętrznych, odpowiednio ci ministrowie w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia.

Ustawa o uzdrowskach wskazuje na katalog zadań, jakie posiada minister właściwy do spraw zdrowia w ramach prowadzonego nadzoru oraz na jego uprawnienia nadzorcze. Wśród tych najbardziej doniosłych należy wskazać, że minister nadzoruje czy obszar danej gminy lub jego część spełnia wymagania przewidziane w ustawie. Gmina jest zatem zobowiązana do przedstawiania ministrowi nie rzadziej niż raz na 10 lat operatu uzdrowskiego. Nieprawidłowości stwierdzone w oparciu o operat są podstawą do wystąpienia przez ministra do spraw zdrowia do Rady Ministrów o pozbawienie danego obszaru statusu uzdrowska lub statusu obszaru ochrony uzdrowskiej.

Podsumowanie

Obecnie istniejąca regulacja prawna dotycząca statusu gmin uzdrowskich nie jest pozytywnie oceniana przez gminy uzdrowskie, podmioty prowadzące działalność leczniczą w zakresie lecznictwa uzdrowskiego, czy też przez specjalistów z zakresu lecznictwa uzdrowskiego. Wiele postanowień ustawy uznawanych jest za nieprecyzyjne, zbyt sformalizowane, w tym nieadekwatne do możliwości spełnienia ich przez same gminy uzdrowskie. Uwzględniając powyższe należy nadal pracować nad poszukiwaniem odpowiedniego modelu rozwiązań prawnych dla tej grupy gmin, który uwzględni i pogodzi zgłaszane uwagi i postulaty pod adresem regulacji prawnej statusu gmin uzdrowskich.

¹⁶ Por. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 9 czerwca 2006 r. w sprawie trybu i terminów ustalenia oraz przekazania dotacji z budżetu państwa gminie uzdrowskiej, Dz. U. z 2006 r. Nr 103, poz. 705.

Narodowy Instytut Samorządu Terytorialnego powstał w 2015 r.
Jest państwową jednostką budżetową podległą MSWiA.
Działa na rzecz dalszej profesjonalizacji samorządu terytorialnego i administracji publicznej.

OPINIE I ANALIZY NIST, ul. Zielona 18, Łódź 90-601
Sekretariat tel. +48 42 633 10 70
e-mail: sekretariat@nist.gov.pl